

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2024. május 8.

TÖRTÉNELEM

KÖZÉPSZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA

JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

OKTATÁSI HIVATAL

Útmutató az írásbeli vizsgafeladatok javításához

A dolgozatot **piros színű tollal kell javítani az alábbiak szerint.**

1. Jó válasz	✓
2. Hiány(osság)	√
3. Nem tartozik a megoldáshoz, túllépi a terjedelmet	[]
4. Hiba, tartalmi tévedés (aláhúzás egy vonallal)	_____
5. Értelmetlen szöveg; logikai, nyelvhelyességi probléma
(aláhúzás hullámos vonallal)	~~~~~
6. Súlyos helyesírási hiba (aláhúzás két vonallal)	=====

(Súlyos helyesírási hiba:

- a mássalhangzók időtartamának hibás jelölése,
- az összeolvadás, a hasonulás és a kiesés hibás írásmódja,
- kis és nagy kezdőbetű tévesztése,
- igekötős igék hibás egybe-, illetve különírása,
- az ly-j tévesztése.)

A feladatok egyes részeinek megoldásáért járó **részpontszámokat** is írja a dolgozatra!

I. Az egyszerű, rövid választ igénylő feladatok javítása, értékelése

Értékelési alapelv, hogy a javítási-értékelési útmutatóban szereplő válaszelemeket kell jó válaszként elfogadni.

Ahol az útmutató egy konkrét feladatnál úgy fogalmaz, hogy *a válasz más megfogalmazásban is elfogadható*, ott minden olyan megoldást el kell fogadni, amely tartalmilag megegyezik a megadott válasszal. Ahol az útmutató egy konkrét feladatnál úgy fogalmaz, hogy *más helyes válasz is elfogadható*, ott bármely olyan választ el kell fogadni, amely szakmailag helyes.

Azoknál a feladatoknál, ahol több válaszelem közül kell a jó megoldást kiválasztani, ott az összes válaszelem aláhúzása, megjelölése esetén a válasz nem értékelhető. Ha egy feladat meghatározza a válaszban elvárt elem(ek) számát, és a vizsgázó ennél többet jelöl meg (de nem az összeset), akkor a megoldás sorrendjében kell értékelni.

Amennyiben a személyek, topográfiai adatok és fogalmak neveinek esetében egyértelmű, hogy a pontatlan írás helyesírási és nem szakmai hibának tekinthető, helyes válaszként kell értékelni.

A megoldásokért az előírt maximális pontot meghaladó „jutalompont” nem adható.

Hibás vagy hiányzó válaszelemek miatt pontot levonni nem szabad.

A javítási-értékelési útmutatótól csak **különösen indokolt esetben lehet eltérni**. Az eltérések okát a javítónak külön szöveges magyarázattal kell indokolnia.

Pontozás

Jó válasz/válaszelem: **0,5 vagy 1 pont** (a javítási-értékelési útmutatóban feltüntetettek szerint)

Rossz válasz: **0 pont**

Hiányzó válasz: **0 pont**

Kizárólag azokra a válaszelemekre lehet 0,5 pontot adni, amelyeket az útmutató külön is megjelöl.

Az útmutatóban megadott pontszám egy-egy eleme tovább már nem bontható.

A konkrét feladatokban az egyes feladatrészek pontjainak összesítése során kapott pontszámot nem kell kerekíteni (lehet pl. 3,5 pont).

A feladatok után található téglalapok közül a bal oldaliban a feladatra adható maximális pontszám van, a **jobb oldali téglalapba kell beírni a vizsgázó által elért pontszámot**.

Az egyszerű, rövid feladatok összpontszámát a feladatlap utolsó oldalán az összesítő táblázat megfelelő rovataiba be kell írni.

Ha az **egyszerű, rövid feladatok összpontszáma** egész szám, akkor nincs teendő, ha törtszám, akkor a matematika szabályai szerint **egész számra kell kerekíteni** (pl. 23,5 pont kerekítve 24 pont).

II. A szöveges (kifejtendő) feladatok javítása, értékelése

1. A feladatválasztás

Összesen **kettő** feladat értékelhető:

egy **egyetemes** történelemre vonatkozó **rövid** feladat,

egy **magyar** történelemre vonatkozó **hosszú** feladat.

A két feladatnak **különböző korszakokra** kell vonatkoznia.

Az előírásnak nem megfelelő feladatválasztás esetén a következők szerint kell eljárni:

– ha a vizsgázó **két** szöveges (kifejtendő) feladatot oldott meg, de **választása** a korszakok vagy a feladattípusok tekintetében **rossz**, akkor úgy kell értékelni, hogy a legkisebb pontvesztés érje, vagyis mindkét megoldását ki kell javítani, és a magasabb pontszámút kell figyelembe venni;

– ha a vizsgázó **kettőnél több** szöveges (kifejtendő) feladatot oldott meg, de egyértelműen **jelölte választását** a feladatok előtti táblázatban, akkor a megjelölt feladatok megoldásait kell kijavítani és a pontszámukat figyelembe venni;

– ha a vizsgázó **kettőnél több** szöveges (kifejtendő) feladatot oldott meg, és **nem jelölte** egyértelműen **választását** a feladatok előtti táblázatban, akkor a legkisebb sorszámú megoldott feladattól indulva, a jó választás szabályai alapján emelkedő számsorrendben kell a feladatokat értékelni, vagyis pl. az összes szöveges feladat megoldása esetén a 13. és a 16. feladat megoldásait kell kijavítani és a pontszámukat figyelembe venni.

Minden megkezdett feladat megoldottnak minősül, ha a tanuló nem jelezte egyértelműen ennek ellenkezőjét.

2. A feladatok értékelése, pontozása

A szöveges feladatok értékelését – az értékelési szempontokat, valamint a hozzájuk rendelhető tartalmakat megadó – a **javítási-értékelési útmutató alapján** kell elvégezni. Az egyes szempontok szerint elért pontszámokat a feladatlapon a kipontozott helyek után található táblázatba kell írni, majd ki kell számítani a vizsgapontszámot (mely közép szinten azonos az összpontszámmal).

a) Feladatmegértés

2 pont akkor adandó, ha a vizsgázó a <i>Történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek</i> és az <i>Ismeretszerzés, a források használata</i> szempontokra adható pontok legalább felét megszerezte.

1 pont akkor adandó, ha a vizsgázó a <i>Történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek</i> és az <i>Ismeretszerzés, a források használata</i> szempontokra adható pontoknak kevesebb mint a felét szerezte meg, de legalább 1 pontot szerzett ezen szempontok valamelyikére.

0 pont akkor adandó, ha a vizsgázó a <i>Történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek</i> és az <i>Ismeretszerzés, a források használata</i> szempontokra nem szerzett pontot.
--

Ha a feladatmegértés pontszáma 0, akkor a feladat összpontszáma is csak 0 lehet.

b) Tájékozódás térben és időben

Az útmutató az ehhez az értékelési szemponthoz tartozó tartalmi elemeket „T”-vel jelöli.

A rövid esszénél együtt kell pontozni a térbeli és az időbeli elemeket (T), a hosszú esszénél külön (T1 és T2). Amennyiben az útmutató példákat sorol fel, akkor a felsorolt példák közül a megadott számú vagy azoktól eltérő más helyes megoldás(ok) ér(nek) pontot.

2 pont akkor adandó, ha a megadott számú helyes elem szerepel a vizsgázó dolgozatában.

1 pont akkor adandó, ha a megadott számú elem közül legalább egy hiányzik, de legalább egy szerepel.

0 pont akkor adandó, ha nincs helyes térbeli és/vagy időbeli elem.

A rövid esszénél a térbeli és időbeli elemekre maximálisan 1-1 pont, a hosszú esszénél 2-2 pont adható.

A javító a tanuló megoldásának konkrét helyén egyértelmű jelöléssel jelzi a helyes (✓*Tidő*, illetve ✓*Tér*), illetve a hibás megoldást (aláhúzás).

c) Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása

Az útmutató az ehhez az értékelési szemponthoz tartozó tartalmi elemeket „K”-val jelöli.

A rövid esszénél az általános és konkrét történelmi fogalmakra (K1) 0, 1 vagy 2 pont adható. Az útmutató négy fogalom szakszerű használatát várja el. A megadott fogalmak példaként értelmezendők.

2 pont akkor adandó, ha legalább három szakszerűen használt fogalom van a vizsgázó esszéjében.

1 pont akkor adandó, ha egy vagy két szakszerűen használt fogalom van a vizsgázó esszéjében.

0 pont akkor adandó, ha nincs egy szakszerűen használt fogalom sem a vizsgázó esszéjében.
--

A javító a tanuló megoldásának konkrét helyén egyértelmű jelöléssel jelzi a helyes (✓), illetve a hibás (aláhúzás) fogalomhasználatot.

A hosszú esszénél külön kell pontozni az ún. általános (K1) és a konkrét (K2) történelmi fogalmakat. A 0, 1, illetve 2 pont a rövid esszénél említett elvek szerint adható, s a vizsgázó megoldását is ugyanolyan jelöléssel kell ellátni.

A szövegalkotás minőségére és a nyelvhelyességre a rövid (K2) és a hosszú esszénél (K3) is 0, 1 vagy 2 pont adható.

2 pont akkor adandó, ha a fogalmazás értelmes mondatokból álló, logikusan szerkesztett szöveg, melyben nincs egynél több súlyos nyelvhelyességi vagy súlyos helyesírási hiba.
1 pont akkor adandó, ha a szöveg rosszul szerkesztett, aránytalan, hiányos, vagy ha több nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát tartalmaz.
0 pont akkor adandó, ha a megoldás csupán szavakból álló vázlat, nincsenek benne összefüggő mondatok, vagy ha a szövegben sok súlyos nyelvhelyességi és súlyos helyesírási hiba van.

d) Ismeretszerzés, a források használata, történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek

Az *Ismeretszerzés, a források használata* (az útmutatóban „F”-vel jelölve) és a *Történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek* (az útmutatóban „E”-vel jelölve) értékelési szempontok pontozása azonos elvek alapján történik. A tartalmi válaszelemek két részből állnak: valamilyen tény **rögzítése** és ehhez kapcsolódó **megállapítás** (bármilyen ok-okozati vagy egyéb, a rögzített állításhoz kapcsolódó összefüggés). A tartalmi elemeknél zárójelben szereplő példák (a „pl.” rövidítéssel kezdődő tartalmi elemek) azt jelzik, hogy az ott **felsoroltak bármelyike, illetve azokon kívül más helyes válaszelem is elfogadható**. A példák közül tehát elég egyet leírni a maximális pontszám eléréséhez. Egy helyes elem rögzítésére 1 pont, a hozzá tartozó helyes megállapításra 2 pont jár (a megállapításra 1 pont is adható, amennyiben a vizsgázó megállapítása túl sematikus, nem lényegre törő vagy pontatlan) az alábbiak szerint:

3 pont akkor adandó, ha a vizsgázó helyesen rögzített egy tényt, és hozzá kapcsolódó helyes megállapítást tett.
2 pont akkor adandó, ha a vizsgázó nem rögzített helyesen tényt, de helyes megállapítást tett, vagy ha helyesen rögzített egy tényt, de a megállapítása túl sematikus, nem lényegre törő, pontatlan.
1 pont akkor adandó, ha a vizsgázó helyesen rögzített egy tényt, de nem tett megállapítást, vagy ha nem rögzített helyesen tényt, és a megállapítása túl sematikus, nem lényegre törő, pontatlan.
0 pont akkor adandó, ha a vizsgázó nem rögzített helyesen tényt, és helyes megállapítást sem tett.

Egy-egy ismeret vagy összefüggés több helyen is szerepelhet példaként az útmutatóban, de minden elemre csak egy szempontnál adható pont.

A javító az esszé konkrét helyén egyértelmű jelöléssel (pl. ✓F1 ha az egyik elem található meg az adott szövegrészben; ✓✓F1 ha a rögzítés és a megállapítás is megtalálható az adott szövegrészben; ✓F1 és ✓E1 külön jelölve, ha a rögzítés és a megállapítás nem közvetlenül egymás után található meg, hanem az esszé két különböző részén) jelzi a helyes, illetve – aláhúzással – a hibás megoldásokat.

Ugyanígy kell jelölni a *Történelmi gondolkodás és történelmi ismeretekre* adott részpontokat (pl. ✓E1).

3. A szöveges feladatok terjedelme

Fontos szövegalkotási kompetencia, hogy a vizsgázó a gondolatait az előre meghatározott terjedelem keretei között fejtse ki. Indokolt esetben a kipontozott helyen megkezdett gondolat – rövid feladatoknál 2-3 sorban, hosszú feladatoknál 4-5 sorban – befejezhető, és az abban szereplő válaszelemek is értékelhetők. A további sorokban szereplő válaszelemek nem értékelhetők.

4. A szöveges feladatok pontszámainak összesítése

A részletes javítás elvégzése után a feladatonkénti vizsgapontokat a feladatsor hátlapján levő táblázatba át kell vezetni, majd ott összesíteni.

III. A feladatlap összpontszámának megállapítása

Az I. és a II. összetevőben elért pontszámokat összegezni kell.

I. EGYSZERŰ, RÖVID VÁLASZT IGÉNYLŐ FELADATOK

1. A kereszténység (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

a)

1.	2.	3.	4.
C	D	B	A

b) apostol(ok)

c) Betlehem

d) C)

2. Középkori céhek (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

	Pontok sorszáma	
Külső versenyt korlátozó pontok	5.	20.
Belső versenyt korlátozó pontok	15.	31.

(Az egy sorba írt sorszámok fordított sorrendben is elfogadhatók.)

3. Magyar egyház (Elemenként 1 pont, összesen 6 pont.)

a) (veszprémi) püspök

b) érsek

c) Kalocsa

d) Gyulafehérvár

e) 3.

f) Ez biztosította az ország függetlenségét. (A válasz más megfogalmazásban is elfogadható.)

4. Felvilágosodás (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

Állítás	Csak az A) betűjelű forrás	Csak a B) betűjelű forrás	Mind- kettő	Egyik sem
a) A nép közvetlenül részt vesz a törvényhozásban.		X		
b) A hatalmi ágakat szét kell választani, hogy ne legyen elnyomás.	X			
c) Az állam célja az emberek szabadságának biztosítása.			X	
d) A közakarattal szemben az egyénnek meg kell hajolnia.		X		

5. Magyarország a 18. században (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

a) országgyűlés

b) vármegyék

c) nemesség / nemes(ek)

d) úrbéri rendelet / urbárium

6. Szocializmus (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) osztályharc
- b) kommunizmus
- c) 1.
- d) Marx / Engels

7. Reformkori Magyarország (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) 1., 4., 5.
- b) nacionalizmus / nemzeti eszme

8. Nemzetiszocialista Németország (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) 1.
- b) B) személyi kultusz; C) antiszemitizmus
- c) 3.

9. Horthy-korszak (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) 2., 5.
- b) A (trianoni békediktátummal szembeni) revíziós eszmével (magyarázható). *(A válasz más megfogalmazásban is elfogadható.)*
- c) 2.

10. A Szovjetunió felbomlása (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

Állítások	A)	B)	Mindkettő	Egyik sem
a) A Szovjetunió szétesésével korábban kialakult gazdasági kapcsolatok bomlottak fel.			X	
b) A birodalom megszűnésével számos nép nyerte el függetlenségét, ám az új határok esetenként nehezen kezelhető földrajzi helyzetet hoztak magukkal.		X		
c) Az új határok kialakulásával komoly etnikai problémák keletkeztek.				X

- d) Gorbacsov

11. Kultúrpolitika a Kádár-korban (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) 3.
- b) 2., 4.
- c) A szocializmus lemaradását a kapitalista országokkal szemben. / A kapitalista országok fejlettebbek, mint a szocialista országok. *(A válasz más megfogalmazásban is elfogadható.)*

12. Magyarország demográfiája (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

Élethelyzet	Sorszám
a) Sok fiatal számára jelentenek gondot a magas albérletárak.	1.
b) Sok fiatal számára gondot okoz, hogy Budapestre költözve nagyon távol kerül a rokonság, akikre számíthatnának a gyermeknevelés során.	5.
c) Sok fiatal nő tart attól, hogy szakmai tapasztalat hiányában a gyermekvállalást követően nehezen talál állást.	4.

d) A biológiailag alkalmas időszaknak csak egy részét használják fel a párok a gyermekvállalásra. / Minél később születik döntés a gyermekvállalásról, annál nagyobb a biológiai kockázata a gyermektelenségnek. / Minél későbbre toródik a gyermekvállalás, annál kevesebb gyermeket vállalnak a párok. *(A válasz más megfogalmazásban is elfogadható. Más helyes válasz is elfogadható.)*

II. SZÖVEGES, KIFEJTENDŐ FELADATOK

13. A román és a gótikus stílus

(rövid)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a román és a gótikus templomépítészet fő jellemzőit mutatja be. A válasz a forrás felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel.	0–2
Tájékozódás térben és időben	T Rögzíti, hogy a román és a gótikus stílus a 10/11–13/14. század között / a virágzó / érett középkorban volt jellemző, és rögzíti a téma egy térbeli elemét (pl. mindkét stílus Nyugat-Európában alakult ki / a nyugati kereszténység területein volt jellemző; a gótikus stílus Franciaországban alakult ki; Közép-Európában Nyugat-Európa-hoz képest később terjedt el).	0–2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. román stílus / romanika, gótikus stílus / gótika, egyház, városok / polgár(ság).	0–2
	K2 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
Ismeretszerzés, források használata	F Rögzíti a forrás egy lényegi elemét (pl. a templomok egyre rövidebb idő alatt épültek fel; a gótikus katedrálisok építése jelentős költségekkel járt; a katedrálisokat – részben – a polgárok adományaiból építették; a gótikus katedrálisok építése komoly szakértelmet igényelt), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a nagyobb templomok / katedrálisok építése összefüggött a városiasodással / a polgárság megerősödésével; a jelentős templomépítkezések a város / az egyház tekintélyét növelték; a mérnöki ismeretek bővülése / az oktatás fejlődése is feltétele volt a templomépítészet fejlődésének).	0–3
Történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek	E1 Rögzíti a román stílusú templomépítészet legalább két fontos jellemzőjét (pl. vastag falak; lőrészerű ablakok; félköríves boltozatok; zömök épületek; főhajó és oldalhajók), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a templomok a római kori bazilikák mintájára épültek; a templomok védelmet / biztonságérzetet nyújtottak a híveknek; a díszítőelemek gyakran az utolsó ítéletre utaltak).	0–3
	E2 Rögzíti a gótikus stílusú templomépítészet legalább két fontos jellemzőjét (pl. csúcsívek; karsú / magas tornyok; támívek; támpillérek; csipkeszerűen áttört falak; rózsablakok / nagy méretű üvegablakok), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. az új építészeti megoldások növelték a térhatást; a falaknak kisebb súlyt kellett hordozniuk, ez tette lehetővé a nagy méretű ablakokat; a templomokat festményekkel és szobrokkal díszítették; a templomok az ég felé / az üdvözülésre való törekvést fejezték ki).	0–3
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek) pontozásánál is.</i>		
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM / VIZSGAPONT		17

14. A sztálini Szovjetunió gazdaságpolitikája (rövid)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a sztálini gazdaságpolitikát mutatja be. A válasz a forrás felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel.	0–2
Tájékozódás térben és időben	T Rögzíti a téma egy időbeli elemét (pl. a Szovjetunió létrejötte / Sztálin főtitkárságának kezdete: 1922, Lenin halála: 1924, az egyszemélyi diktatúra kezdete az 1920-as évek vége), és megállapításai a Szovjetunióra vonatkoznak.	0–2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. ipar, tervgazdaság, államosítás, kollektivizálás.	0–2
	K2 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi hibát.	0–2
Ismeretszerzés, források használata	F Rögzíti a kép egy lényegi elemét (pl. tervgazdálkodás volt; az ötéves tervet népszerűsítette a propagandaplakát; az ötéves tervet négy év alatt akarták teljesíteni), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. megszüntették a piaci viszonyokat; központilag szervezték meg a gyártást; a termelés mennyiségi növelésén volt a hangsúly; a mennyiség számított, nem a minőség; munkaversenyekkel próbálták növelni a termelést).	0–3
Történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek	E1 Rögzíti a nehézipar erőltetett fejlesztését, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ennek előfeltétele volt az államosítás; cél volt a hadsereg felfegyverzése; a munkásosztály létszámának növelése is cél volt; fel akartak zárkózni a fejlett országokhoz; a munkaerőt részben a munkatáborok biztosították; jelentősen nőtt a nyersanyag-kitermelés; iparvárosokat építettek).	0–3
	E2 Rögzíti, hogy kollektivizálták a mezőgazdaságot, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. állami gazdaságok (szovhozok) / termelőszövetkezetek (kolhozok) jöttek létre; akik ellenálltak, azokat munkatáborba vitték; a kulákokat a rendszer ellenségeinek állították be; az élelemiszer-termelés visszaesett; ez éhínséget okozott).	0–3
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek) pontozásánál is.</i>		
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM / VIZSGAPONT		17

15. I. Károly reformjai

(hosszú)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően I. Károly reformjait mutatja be. A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel.	0–2
Tájékozódás térben és időben	T1 Rögzít egy lényeges időpontot I. Károllyal kapcsolatban (pl. I. Károly uralkodásának kezdete: 1301 / 1308 / 1310, visegrádi királytalálkozó: 1335).	0–2
	T2 Rögzíti a téma két térbeli elemét (pl. Visegrád lett a királyi székhely, Körmöcbánya volt az aranybányászat központja, a bányák Erdélyben / az ország északi részében helyezkedtek el).	0–2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a következő általános történelmi fogalmakat: pl. király, nemes, jobbágy, vármegye.	0–2
	K2 Szakszerűen használja a következő konkrét történelmi fogalmakat: pl. aranyforint, regálé, kapuadó, bányaváros.	0–2
	K3 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
Ismeretszerzés, források használata	F1 Rögzíti az ábra egy lényegi elemét (pl. a király a magánbirtokot tisztséggel járó birtokkal növelte meg; bárói méltósághoz királyi földek jártak), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. az így kapott földek nem voltak örökíthetők; a király ezzel a módszerrel védte a királyi birtokállományt / biztosította a bárók hűségét; így kialakította a honorbirtokok rendszerét).	0–3
	F2 Rögzíti a szöveg egy lényegi elemét (pl. I. Károly megszüntette a kötelező birtokcserét; I. Károly megosztotta az urburát / bányabért a birtokosokkal), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ezzel érdekeltté tette a földbirtokosokat a bányanyitásban; új arany- és ezüstbányákat nyitottak; bányavárosok létesültek; Magyarország Európa vezető nemesfém-kitermelője lett; kötelező volt a nemesfém beváltása a királyi kamaránál).	0–3
	F3 Rögzíti a szöveg egy lényegi elemét (pl. az uralkodók kijelölték a kereskedelmi utakat; vámok fizetéséért cserébe biztosították a kereskedők védelmét), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. megfékezte a kereskedők megsarcolását; Bécs elkerülése volt a cél; a kereskedők harmincadvámot fizettek; az intézkedés célja a kereskedelmi forgalom növelése volt).	0–3
Történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek	E1 Rögzíti, hogy I. Károly elhúzódo trónharcok után szilárdította meg magyar királyi címét, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. külső / belső ellenfelek legyőzésére volt szüksége; trónigényét az Árpádokkal leányági rokonságára alapozta; a pápa őt támogatta; a kiskirályok egy részét legyőzte).	0–3
	E2 Rögzíti az aranyforint / új értékálló pénz bevezetését, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. I. Károly az aranyforintot firenzei mintára verette; a magyar aranyforint Európa-szerte elfogadott / népszerű volt; az értékálló aranypénz	0–3

	hozzájárult a magyarországi kereskedelem fellendüléséhez; a királyi kamaráé lett a nemesfém kb. fele, ami hozzájárult a királyi hatalom megszilárdulásához; a pénzverés királyi monopólium volt; a regáléjövödelmek növekedése segítette az értékálló pénz bevezetését).	
	E3 Rögzíti, hogy I. Károly bevezette a kapudót, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ezzel váltotta ki a kötelező pénzcserét; a jobbágyok fizették a telek után; ez volt a jobbágyok első állami adója; a kieső kamara haszna pótlására vezették be).	0–3
	E4 Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.	0–3
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek) pontozásánál is.</i>		
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM / VIZSGAPONT		33

16. A jelenkori magyar Országgyűlés

(hosszú)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően az Országgyűlés szerepét és a választási rendszert mutatja be. A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel.	0–2
Tájékozódás térben és időben	T1 Rögzíti a téma egy időbeli elemét (pl. az Alaptörvény 2012-ben lépett hatályba, országgyűlési választásokat négyévente tartanak, a vegyes választási rendszer a rendszerváltoztatáskor alakult ki).	0–2
	T2 Rögzíti a téma egy térbeli elemét (pl. az Országgyűlés Budapesten / az Országházban ülésezik, az ország egyéni választókerületekre van osztva).	0–2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a következő általános történelmi fogalmakat: pl. országgyűlés, törvény, kormány, közvetlen/közvetett/képviselési demokrácia / képviselő.	0–2
	K2 Szakszerűen használja a következő konkrét történelmi fogalmakat: pl. törvényhozás, általános választójog, titkos szavazás, Alaptörvény / sarkalatos törvény.	0–2
	K3 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
Ismeretszerzés, források használata	F1 Rögzíti a választójog és a választás alapelveit (általános egyenlő, közvetlen, titkos), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ezáltal érvényesül a jogegyenlőség / a népfelség; a politikai részvétel alapvető jog; ez a modern demokráciák jellemzője) <i>vagy</i> legalább két alapelvet megmagyaráz.	0–3
	F2 Rögzíti, hogy a miniszterelnököt az Országgyűlés többsége választja, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ez a felelős kormányzás alapja; a törvényhozó hatalom így ellenőrzi a végrehajtó hatalmat; a miniszterelnök – konstruktív – bizalmatlansági szavazással váltható le; egypárti többség híján koalíciós kormány alakulhat).	0–3

	F3 Rögzíti a szöveg egy lényegi elemét (pl. Magyarországon érvényesül a népszuverenitás; Magyarországon a közvetett/ képviseleti és a közvetlen demokrácia is érvényesül), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. Magyarországon parlamentáris rendszer működik; a közvetlen demokrácia fő eszköze a népszavazás).	0–3
Történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek	E1 Rögzíti, hogy az Országgyűlés elsődleges feladata a törvényhozás, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a törvények többségét egyszerű többséggel szavazzák meg; az Alaptörvényhez / sarkalatos törvényekhez kétharmados többség szükséges; a törvényeket a köztársasági elnök írja alá / hirdeti ki; a törvények Alaptörvénybe ütközését az Alkotmánybíróság vizsgálja; a törvényhozás bizottságokban és plenáris ülésen történik; a törvényjavaslatok zömét a kormány terjeszti be).	0–3
	E2 Rögzíti, hogy a magyar vegyes választási rendszer egyik eleme az egyéni választókerületes / többségi rendszer, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a választókerületek nagyjából egyforma lakosságúak; minden kerületben a legtöbb szavazatot kapott jelölt nyer; általában az egyéni választókerületekben aratott győzelem biztosítja a stabil kormánytöbbséget; a vesztes jelöltre leadott / töredékszavazatok a listán érvényesülnek).	0–3
	E3 Rögzíti, hogy a magyar vegyes választási rendszer másik eleme a listás / arányos rendszer, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a pártok állítanak országos listákat; a listás szavazatokhoz hozzáadják a választókerületekben keletkezett töredékszavazatokat is; a magyarországi lakóhellyel nem rendelkező állampolgárok csak listára szavazhatnak; a nemzetiségi szavazók pártlista helyett nemzetiségi listára is szavazhatnak; a listás rendszer biztosíthatja a kisebb pártok bejutását; csak az 5%-ot elért listákról juthat be képviselő).	0–3
	E4 Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.	0–3
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek) pontozásánál is.</i>		
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM / VIZSGAPONT		33

A feladatlapon szereplő források (kép, ábra, térkép, adatsor) forrásai:

1. Raffaello Sanzio: Háromkirályok imádása, 1517–19. Róma, Vatikáni Múzeum
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/2/2a/Sanzio%2C_Raffaello_-_Adorazione_dei_Magi_-_1517-1519.jpg
- Munkácsy Mihály: Golgota, 1884. Debrecen, Déri Múzeum
https://hu.m.wikipedia.org/wiki/F%C3%A1jl:Munk%C3%A1csy_Golgota.JPG
- Dieric Bouts: Jézus feltámadása, 1455 körül. Norton Simon Museum, Pasadena
https://hu.wikipedia.org/wiki/Szerkeszt%C5%91:Szalak%C3%B3ta/J%C3%A9zus_alakja_a_fest%C3%A9s_zetben#/media/F%C3%A1jl:Bouts_Resurrection.jpg
- Leonardo da Vinci: Utolsó vacsora, 1495–98. Santa Maria delle Grazie-templom, Milánó.
https://hu.m.wikisource.org/wiki/F%C3%A1jl:The-Last-Supper-Restored-Da-Vinci_32x16.jpg
2. Történelem 9., IT-141
3. Gyűjtemény a történelem emelt szintű oktatásához, OH-TOR1112E
4. http://enciklopedia.fazekas.hu/memo/Montesquieu_b.htm
<https://doksi.net/hu/get.php?lid=4927>
https://digitori.blog.hu/9999/12/31/forrasok_10_3_2_a_felvilagosodas
5. Sinkovics Magyar trtneti szveggyjtemny msodik ktet.pdf (mandadb.hu)
Magyarhon :: Felvilagosodas1 (webnode.hu)
6. Kiáltvány. Budapest, 1986
7. Kossuth Lajos üzenetei. Összeállította: Szabad György. Budapest, Neumann Kht., 2004.
<http://mek.niif.hu/04800/04882/html/index.htm>
8. Max Eschle plakátja, 1938. <https://sheg.stanford.edu/history-lessons/nazi-propaganda>
Heinrich Knirr plakátja, 1938 / 1943.
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/4/4e/Ein_Volk%2C_ein_Reich%2C_ein_F%C3%BChrer.jpg
Mjöllnir plakátja, 1943.
<https://www.nytimes.com/2009/02/24/arts/design/24muse.html>
9. <https://edu.ek.szte.hu/klebelsberg-kuno-elete-es-munkassaga/>
10. E. Vinokurov: The Enclave-Specific Vulnerability of Kaliningrad, 2005.
<https://vinokurov.info/the-enclave-specific-vulnerability-of-kaliningrad/>
11. Világosság, 2008. 11-12. sz. (oszk.hu)
Szabaddölcsészet (elte.hu)
12. <https://vasarnap.hu/2022/01/28/demografiai-tel-toth-i-janos-migracio-demografiai-valsag/>
<https://www.vg.hu/kozelet/2022/05/demografia-miert-nem-szuletnek-meg-a-vagyott-gyermekek>
<https://vasarnap.hu/2022/01/13/demografiai-tel-toth-i-janos-gyermekvallalas-migracio/>
13. Georges Duby: A katedrálisok kora. Budapest, Corvina Kiadó, 1998. (Ford.: Albert Sándor – Fázsy Anikó)
14. <https://scottgehlbach.net/what-did-stalinist-industrialization-accomplish/>
15. Boronkai–Gianone–Kormos–Kovács–Rubovszky–Tamásiné: Budapest, Szent István Társulat, 2021.
Történelem középszint 2020. május
<http://gepeskonyv.btk.elte.hu>
16. Magyarország Alaptörvénye, 2011.